

Nr 78.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1942 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1942/43 till försäkringsrådet m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 29 och 30, av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1942) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1942/43 såsom förslagsanslag beräkna till Försäkringsrådet: Avlöningar 265,500 kronor och till Försäkringsrådet: Omkostnader 11,500 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 126, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 27 februari 1942, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43, *dels ock* för budgetåret 1942/43 såsom förslagsanslag anvisa till Försäkringsrådet: Avlöningar 271,500 kronor och till Försäkringsrådet: Omkostnader 11,600 kronor.

1:o) **Försäkringsrådet: Avlöningar.** Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 265,500 kronor.

Med skrivelse den 13 januari 1942 har *besparingsberedningen* överlämnat förslag till vissa ändringar med avseende å försäkringsrådets organisation och verksamhetsformer.

Beredningen ifrågasätter sålunda, huruvida icke sådan ändring borde på lämpligt sätt vidtagas i vad som för närvarande ansåges gälla att försäkringsrådet i vissa fall finge möjlighet att taga ett sitt tidigare beslut under förnyad omprövning. Beredningen framhåller bland annat, att rådet med en sådan anordning skulle erhålla något större möjlighet att lämpa kravet på utredning i vissa bagatellmål efter praktiska hänsyn.

Beredningen framhåller, att en begränsning av antalet besvärsmål hos försäkringsrådet givetvis skulle uppkomma, därest de skadade eller andra parter i större utsträckning än som för närvarande ägde rum hänvände sig direkt till vederbörande försäkringsinrättning för erhållande av rättelse i dess beslut. Om beslut av försäkringsinrättning icke finge överklagas hos rådet, innan ändring söktes hos inrättningen, skulle denna begränsning icke bli obetydlig. Man vunne även, att utredningen i besvärsmålen bleve

fullständigare redan då de inkomme till rådet och därmed en begränsning jämväl i rådets utredande verksamhet. Beredningen har därför ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke för det stora antalet mindre betydelsefulla fall en bestämmelse borde införas därom, att ändring i försäkringsinrättnings beslut i första hand borde sökas hos inrättningen.

Beredningen erinrar vidare hurusom i samband med år 1939 genomförd omorganisation av rådet införts en ordning medförande minskning i arbetet vid vissa helger ävensom i viss mån under sommaren. Beredningen ifrågasätter, om denna ordning, som bland annat innebure, att under två veckor vid påsk och tre veckor vid jul åstadkommes endast ungefär en tiondel så mycket arbete som eljest under full arbetsvecka, kunde anses tillräckligt motiverad.

Med avseende å *arvodena* till de ledamöter av rådet, som representera arbetsgivarna eller arbetarna, uttalar beredningen, att de borde ställas i beroende av omfattningen av ledamöternas tjänstgöring. Beredningen föreslår, att ersättningen till dylik ledamot — liksom även till suppleant för sådan ledamot — bestämmes till 30 kronor för varje arbetsvecka.

Rörande ~~de~~ besparingar, som skulle vinnas vid genomförande av beredningens förslag, anför beredningen bland annat.

Ett genomförande av förslaget rörande regleringen av ledamotsarvodena kunde beräknas medföra en besparing av lägst 8,240 kronor för år räknat. Den besparing, som i övrigt skulle uppkomma, vore det synnerligen vanskligt att yttra sig om. Med hänsyn till den häftiga stegring i antalet mål, som gjort sig märkbar sedan ett år tillbaka och som torde i hög grad hänföra sig till kristidsförhållandena, ansåge sig dock beredningen icke för närvarande kunna föreslå någon inknappning i rådets organisation. Om de av beredningen angivna möjligheterna för åstadkommande av arbetsbesparing tillvaratoges, torde emellertid, i varje fall efter en återgång till normala förhållanden, en icke oväsentlig begränsning i organisationen te sig möjlig att genomföra.

I anledning av besparingsberedningens förslag hava *yttranden* avgivits av försäkringsrådet, riksförsäkringsanstalten, statskontoret, svenska arbetsgivarföreningen, landssekreteriatet och de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening.

Beträffande den närmare innebörden av beredningens förslag och innehållet av berörda yttranden hänvisas till propositionen sid. 5—16.

I skrivelse den 29 augusti 1941 har *försäkringsrådet* beräknat medelsbehovet för nästa budgetår. Anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t och till avlöningar till icke-ordinarie personal ha därvid uppräknats med respektive 3,000 kronor och 2,800 kronor.

Departementschefen har anfört följande:

Vad först angår *de olika av besparingsberedningen ifrågasatta åtgärderna* anser jag mig icke kunna ansluta mig till förslaget om införande av rätt för försäkringsrådet att till förnyad prövning upptaga av rådet meddelade beslut. Ett bifall till

detta förslag skulle enligt min mening innebära ett betänkligt avsteg från regeln att domstolarnas avgöranden skola vara slutgiltiga — en regel som måste gälla ej blott de allmänna domstolarna utan även en domstol av försäkringsrådets mera speciella karaktär. Därest försäkringsrådet skulle få möjlighet att ändra sina beslut, kan det för övrigt antagas, att till rådet skulle komma att ingivas ett betydande antal framställningar avseende ändring av dessa beslut. Det är därför långt ifrån uteslutet, att ett genomförande av beredningens förslag skulle — i stället för att minska rådets arbetsbörda — komma att verka i rakt motsatt riktning.

Vidkommande härefter förslaget att den som är missnöjd med beslut, som meddelats av riksförsäkringsanstalten eller ömsesidigt försäkringsbolag, i vissa fall skulle hava att — i stället för att överklaga beslutet hos försäkringsrådet — i första hand söka ändring hos den försäkringsinrättning, som meddelat beslutet, är det givetvis möjligt, att ett genomförande av detta förslag skulle medföra en viss minskning av rådets arbete. Åtskilliga omständigheter tala emellertid mot ett realiserande av förslaget. Sålunda kan det tänkas, att försäkringsinrättning kunde förledas att eftersätta kraven på utredningens fullständighet, därest möjlighet föreläge för vederbörande att, efter det inrättningen meddelat sitt beslut, göra förnyad framställning i ämnet. Vidare är det uppenbart, att det föreslagna förfarandet — för det fall att försäkringsinrättning icke ändrar sitt beslut, så att den klagande blir nöjd med detsamma — skulle bli mera omständligt och tidsödande än det nuvarande besvärsförfarandet. Jag vill också fästa uppmärksamheten vid det förhållandet, att de av beredningen åberopade procentsiffrorna rörande de beslut, som överklagats hos försäkringsrådet, knappast äro rättvisande. Sålunda har beredningen framhållit, att under år 1939 de beslut, som meddelats av de ömsesidiga försäkringsbolagen och som överklagats hos försäkringsrådet, i 18 fall av 100 ändrats av bolagen under remissbehandlingen på sådant sätt, som sedermera godtagits av rådet, medan rådet i 13 fall av 100 ändrat de beslut, som slutligen meddelats av bolagen. Av handlingarna i ärendet framgår, att om man i stället utgår från tidsperioden 1935—1937 motsvarande procenttal bli 17 och 19.

På grund av det anförda och med hänsyn till vad i försäkringsrådets yttrande framhållits anser jag, att, liksom hittills, besvär böra i samtliga fall få anföras direkt hos försäkringsrådet. Därest det nuvarande besvärsförfarandet bibehålles, bör det givetvis icke ifrågakomma, att beslut, som meddelats i första instans, automatiskt underställas rådets prövning.

Beredningen har vidare beträffande arbetets omfattning under vissa helger m. m. i stort sett förordat en återgång till den ordning, som gällde tills för några år sedan. Med hänsyn till vad rådet anført i detta ämne, anser jag mig icke kunna biträda beredningens förslag utan utgår från att den nuvarande ordningen alltjämt skall tillämpas.

Vad angår arvoden a till de efter förslag utsedda ledamöterna av rådet synes det mig lämpligt, att dessa ledamöter även i fortsättningen komma i åtnjutande av för år bestämda arvoden. Någon anledning att ifrågasätta en nedsättning av arvodesbeloppen synes icke föreligga. Jag grundar min ståndpunkt i dessa frågor på de skäl, som åberopats av försäkringsrådet, arbetsgivareföreningen och landssekreterariatet. Ej heller anser jag mig böra förorda någon ändring med avseende å de till suppleanterna för nämnda ledamöter utgående arvoden.

Jag övergår härefter till en beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår för avlöningar till försäkringsrådet.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, vilken post av försäkringsrådet föreslagits höjd från 96,000 kronor till 96,200 kronor, torde kunna bibehållas vid förstnämnda belopp.

Vidkommande posten till arvoden och särskilda ersättningar torde den böra beräknas på av rådet föreslaget sätt och alltså upptagas till 37,800 kronor.

Även med avseende å posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal biträder jag rådets förslag. I enlighet härmed upptages posten till 108,500 kronor.

För rörligt tillägg torde få avses ett belopp av 29,200 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för avlöningar till försäkringsrådet för nästa budgetår skulle enligt dessa beräkningar bliva $(96,000 + 37,800 + 108,500 + 29,200)$ 271,500 kronor.

I en till utskottet under hand ingiven, inom socialdepartementet upprättad *promemoria* har anförts bland annat följande.

I sitt den 21 maj 1941 avgivna betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen Del I, lönegraderna A 1—A 29 (SOU 1941: 17) hava 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga uttalat, att de kommit till den uppfattningen, att ställningen såsom ensam expeditionsvakt respektive ensam ordinarie expeditionsvakt kunde giva ett sådant innehåll åt arbetsuppgifterna, att en förbättrad löneställning i vissa fall vore befogad beträffande icke alltför små ämbetsverk. I enlighet härmed hava de sakkunniga föreslagit en uppflyttning av ett flertal expeditionsvaktbefattningar från lönegraden A 5 till lönegraden A 6. Bland annat föreslås sådan uppflyttning beträffande befattningen såsom ordinarie expeditionsvakt hos försäkringsrådet.

Vid behandling i 1942 års statsverksproposition under utgifter å driftbudgeten, för flera huvudtitlar gemensamma frågor, av spörsmålet om revision av den vid civila avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen har chefen för finansdepartementet anfört, att vad nyssnämnda sakkunniga förordat i fråga om vaktmästarpersonalens lönegradsplacering som regel ansetts böra genomföras. Chefen för finansdepartementet har icke heller haft något att erinra mot förslaget om uppflyttning av expeditionsvaktbefattningen hos försäkringsrådet från lönegraden A 5 till lönegraden A 6.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit torde riksdagen böra i samband med beviljande av anslag till försäkringsrådet för budgetåret 1942/43 besluta om sådan ändring av personalförteckningen för rådet att den ordinarie expeditionsvakttjänsten hos rådet upptages i lönegraden A 6.

Utskottet.

Besparingsberedningen har föreslagit vissa åtgärder i syfte att nedbringa arbetsbördan vid försäkringsrådet. Sålunda skulle rådet erhålla möjlighet att till förnyad prövning upptaga av rådet meddelade beslut. Vidare skulle viss ändring införas i besvärsordningen vid sökande av ändring i försäkringsinrättnings beslut. Därutöver har beredningen beträffande den vid 1939 års omorganisation genomförda minskningen i arbetet vid vissa helger m. m. förordat en återgång i viss utsträckning till den tidigare i detta hänseende gällande ordningen och beträffande arvodena till efter förslag utsedda ledamöter föreslagit, att de skulle bestämmas att utgå med visst belopp per arbetsvecka i stället för per kalenderår.

Utskottet har ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag i dessa hänseenden, vilket icke innebär ändring i nu rådande förhållanden.

Kungl. Maj:ts förslag har ej heller i övrigt givit utskottet anledning till erinran.

Den i ovanberörda departementspromemoria omnämnda uppflyttningen av den ordinarie expeditionsvakttjänsten från lönegraden A 5 till lönegraden A 6 torde i detta sammanhang böra vidtagas. Någon ändring i förslaget till avlöningsstat på grund av nämnda uppflyttning synes icke påkallad.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t vidtaga sådan ändring i den för försäkringsrådet gällande personalförteckningen, att den ordinarie expeditionsvakttjänsten hos rådet från och med budgetåret 1942/43 upptages i lönegraden A 6;

b) godkänna följande avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	kronor	96,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förlagsvis</i> ..	»	37,800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	108,500
4. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	»	29,200

Summa förslagsanslag kronor 271,500;

c) till *Försäkringsrådet*: *Avlöningar* för budgetåret 1942/43 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 271,500 kronor.

2:o) **Försäkringsrådet: Omkostnader.** Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2), som innebär en anslagsökning med 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försäkringsrådet*: *Omkostnader* för budgetåret 1942/43 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 11,600 kronor.

Stockholm den 21 april 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson*, *Joh. Nilsson* i Malmö,
Oscar Olsson, *Pauli*, *Gränebo*, *Torsten Ström*, *Bernhard Nilsson*, *Bäckström*, *Sven Larsson*,
Heiding, *Andrén* och *Gustaf Iwar Anderson*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Törnkvist*, *Skoglund* i Dovers-
torp, *Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Prästbol, *Danielsson*, *Ward*, *Lindberg* i Umeå,
Isacsson, *Andersson* i Södergård, *Pettersson* i Dahl och *Eriksson* i Frägsta.
